

BELTRANS

Intra-Belgische literaire vertalingen sinds 1970

DUUR
 15/12/2020 - 15/03/2025

BUDGET
 820 085 €

PROJECT BESCHRIJVING

BELTRANS bestudeert de ongekende geschiedenis van literaire vertaalbewegingen in België tussen het Frans en het Nederlands in de periode 1970-2020. Dit project onderzoekt het verband tussen intra-Belgische culturele transfers en de wederzijdse kennis en perceptie van elkaars cultuur in een periode van toenemende regionalisering van de staat, die de afstand tussen de Belgische taalkundige en culturele gemeenschappen deed groeien. Daartoe zullen we gegevens over Belgische auteurs en hun werken verzamelen, linken en verrijken en verspreiden, want momenteel zijn die nog versnipperd en niet aan elkaar gekoppeld. Zo zal dit project in belangrijke mate bijdragen tot het behoud van België's cultureel erfgoed op een nationaal en internationaal niveau en grote hoeveelheden nieuwe en FAIRe gegevens beschikbaar stellen voor wetenschappelijk onderzoek, de boekensector en een breed publiek.

Tot nu toe zijn intra-Belgische literaire vertaalbewegingen van de voorbije vijftig jaar nooit op grote schaal en systematisch onderzocht, noch kwalitatief, noch kwantitief. Deze geschiedenis blijft een blinde vlek. Er is nog geen uitgebreid onderzoek gebeurd naar hoe vertaalgeschiedenis ingebed is in de bredere politieke, sociale en institutionele evoluties binnen het meertalige België. Hoewel er al sommige kwalitatieve studies zijn gewijd aan intra-Belgisch vertalen, was het onderzoek tot nu toe vooral gericht op literair vertalen vanuit het Nederlands naar het Frans, voornamelijk in tijdschriften, en betrof het slechts een kleine selectie van vertalers en bemiddelaars die vaak gesitueerd waren in de vroege Belgische geschiedenis (bv. het interbellum) of beperkte corpora.

Bovendien is het nodig om bestaande databanken met vertaalgegevens te vergelijken met elkaar om hun volledigheid te verifiëren. De nationale depotbibliotheek van België, KBR, heeft al een uitgebreide collectie hedendaagse Belgische publicaties verzameld via het wettelijk depot, maar de 'Bibliografie van België' bevat nog enkele lacunes en uitputtende FAIR-datasets met betrekking tot Belgische hedendaagse auteurs en intra-Belgische vertalingen zijn nog niet gepubliceerd als open data, noch geïntegreerd in wereldwijde open science data repositories.

In dit project zullen we die leemtes opvullen door 1) een zo volledig mogelijk beeld te schetsen van welk soort boeken van Belgische auteurs sinds 1970 tot 2020 in het Frans en het Nederlands werden vertaald, in België en in het buitenland; 2) door te kijken naar boekvertalingen van verschillende literaire genres die in de publieke sfeer circuleren, niet alleen highbrow vertaalde literatuur, maar ook meer populaire segmenten van de literaire productie; 3) door een onontgonnen periode van interculturele actoren, vertalers en netwerken in de Belgische vertaalgeschiedenis in kaart te brengen en ook aandacht te besteden aan genderaspecten voor die specifieke periode, onder meer de pioniersrol die vrouwen speelden in vertaalactiviteiten; 4) door literaire boekvertalingen in verband te brengen met wederzijdse culturele perceptie tussen Vlaanderen en Franstalig België, met regionale en nationale identiteit en met politieke ontwikkelingen; 5) door de concepten en methodologieën van bestaande kwantitatieve en kwalitatieve studies van translationele culturele uitwisselingen voor meertalige staten te verfijnen; 6) door de interactie tussen politieke bestuursstructuren en culturele cohabitatie te bestuderen, en tot slot 7) door beleidsrichtlijnen te ontwikkelen.

BELTRANS

Op die manier combineert het project een innovatieve en interdisciplinaire aanpak met strategische doelstellingen en wil het een impact hebben op verschillende domeinen:

- Wetenschap: kennis ontwikkelen over België, als samenleving en culturele ruimte, in een diachronisch perspectief, en ook over het beheer van onderzoeksgegevens.
- Economie: een impact hebben op de Belgische boekensector door richtlijnen te geven voor het vertaalbeleid en door Belgische auteurs en hun (vertaalde) werken te valoriseren, zowel in België als in het buitenland.
- Samenleving: de resultaten van het project verspreiden, niet alleen in onderzoeksgemeenschappen maar ook onder een breed lezerspubliek, met als doel Belgische lezers te informeren over elkaars vertaalde literatuur en zo de wederzijdse toegang te vergemakkelijken en een Belgisch lezerspubliek te creëren.
- Cultuur: de recente Belgische cultuurgeschiedenis herschrijven door het belang van vertalingen en vertalers als culturele poorten en poortwachters binnen België te benadrukken.
- Beleid en openbare diensten: richtlijnen geven voor het vertaalbeleid in de toekomst door aan te tonen welke strategieën het meest doeltreffend zijn gebleken om Belgische auteurs en hun (vertaalde) werken te promoten of te verspreiden.
- Behoud en valorisatie van de collecties van de KBR: de KBR helpen om de lacunes in de Belgische Bibliografie te identificeren en de ontbrekende uitgaven te verzamelen, via het wettelijk depot of via aankoop.

Tijdens het project zal een reeks specifieke valorisatie-, verspreidings- en exploitatieactiviteiten worden ondernomen: wetenschappelijke en professionele publicaties, conferenties, workshops en een afsluitend colloquium, publieke evenementen, een speciale webpagina en posts op sociale media en het uploaden van gegevens in open data repositories.

CONTACT INFORMATIE

Coördinator

Sophie Vandepontseele

Koninklijke Bibliotheek van België (KBR)
Hedendaagse verzamelingen
sophie.vandepontseele@kbr.be

Partners

Elke Brems

Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven)
Onderzoeksgroep Vertaling en Interculturele Transfer (VICT)
elke.brems@kuleuven.be

Stéphanie Vanasten

Université catholique de Louvain (UCLouvain)
Institut des Civilisations, Arts et Lettres (INCAL), Centre de Recherche en Ecriture, Création et Représentation : littératures et arts de la scène (ECR) & Laboratoire de Recherches Historiques (LaRHis)
stephanie.vanasten@uclouvain.be

LINKS

<https://www.kbr.be/nl/projecten/beltrans/>